

Autocontrole van de operatoren van de voedselketen – omkadering door het FAVV

Als gevolg van de dioxinecrisis besliste België om de operatoren van de voedselketen te verplichten een systeem van autocontrole in te stellen. De Belgische regelgeving definieert dat systeem als het geheel van maatregelen die de operatoren nemen om ervoor te zorgen dat producten in elk stadium van de productie, verwerking en distributie beantwoorden aan de reglementaire voorschriften voor de veiligheid van de voedselketen. De operatoren moeten erop toezien dat ze die voorschriften effectief in acht nemen. De verplichtingen zijn bedoeld om tegemoet te komen aan het Europese principe van responsabilisering van de exploitanten. Aan de basis van dat principe ligt het idee dat de eerste verantwoordelijke van een product diegene is die het op de markt brengt en dat hij dus de risico's van zijn activiteit moet beheersen.

Operatoren die dat wensen, kunnen hun systeem van autocontrole laten valideren door een certificeringsinstelling. Ze worden dan beschouwd als operatoren met minder risico dan de andere, wat een invloed heeft op de frequentie van de FAVV-inspecties. Ondanks de inspanningen van het FAVV en van de sectorale vertegenwoordigingen, is die validering nooit veralgemeend: 86 % van de operatoren heeft zijn systeem voor autocontrole niet laten valideren. In die context is het van belang dat de inspecties bij die operatoren betrekking hebben op de verificatie van hun systeem.

Het Rekenhof heeft de programmering, planning en uitvoering onderzocht van de FAVV-inspecties die nagaan of de operatoren van de voedselketen de verplichte autocontrole in acht nemen. Het Rekenhof onderzocht ook hoe het FAVV de certificeringsinstellingen omkadert die de systemen voor autocontrole moeten valideren.

Na afloop van dat onderzoek heeft het Rekenhof een reeks aanbevelingen geformuleerd die als volgt te groeperen zijn.

De controles van het systeem voor autocontrole beter programmeren

Het onderzoek wees uit dat het systeem van het FAVV om inspecties te programmeren, het risico inhoudt dat operatoren van wie het systeem voor autocontrole nooit werd gecontroleerd, gedurende te lange tijd niet aan een inspectie op dat vlak worden onderworpen.

Op basis van die vaststelling heeft het Rekenhof aanbevolen het systeem voor de programmering aan te vullen met een norm die garandeert dat alle operatoren na afloop van een bepaalde termijn aan een autocontrole-inspectie zijn onderworpen.

Het Rekenhof beveelt ook aan verslag uit te brengen over de doeltreffendheid van de programmering van de autocontrole-inspecties door provinciale controle-eenheden.

De Europese criteria voor de inspectiefrequentie eenduidig toepassen

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat het FAVV niet systematisch alle Europese criteria toepast om te bepalen hoe vaak operatoren moeten worden geïnspecteerd. Het beveelt aan om voor alle activiteiten van de voedselketen een inspectiefrequentie te bepalen op basis van de criteria uit de Europese regelgeving: de geïdentificeerde risico's, de voorgeschiedenis van de exploitanten, de betrouwbaarheid van de controles door de exploitanten zelf en informatie die zou kunnen wijzen op een inbreuk.

De autocontrole beter aanpakken

Het Rekenhof beveelt aan de inspectievragenlijsten aan te passen om meer aandacht te schenken aan de controle van de bewakingsmaatregelen die de operator moet instellen om de bestendigheid van de voedselveiligheid te verzekeren.

Werk maken van een geïntegreerde aanpak

Het Rekenhof meent dat de goede praktijken op het vlak van hygiëne en de bewakingsprocessen die de operator instelt, niet los van elkaar mogen worden gezien. Hun co-existentie biedt immers een meerwaarde voor de inspectie en maakt een vollediger evaluatie van de operator mogelijk.

Het Rekenhof pleit voor een geïntegreerde aanpak door een gezamenlijke inspectie in te voeren van de goede hygiënepraktijken en de toezichtmaatregelen.

Databanken ontwikkelen

Het Rekenhof beveelt aan de databanken te verbeteren zodat ze nauwkeurig aangeven in hoeverre de operator het omkaderingsproces van zijn activiteit beheerst en gedetailleerde informatie verschaffen over toegekende versoepelingen inzake autocontrole.

De procedure voor de evaluatie van certificeringsinstellingen verbeteren

Het Rekenhof beveelt aan dat de FAVV-dienst die de certificeringsinstellingen van de autocontrolesystemen moet omkaderen, uit eigen beweging gebruik zou maken van negatieve inspectieresultaten en steekproeven bij operatoren die hun systeem voor autocontrole lieten valideren, in plaats van te wachten tot de provinciale controle-eenheden een waarschuwing uitsturen.